

Emil Dirkem

PRAGMATIZAM
I
SOCIOLOGIJA

Predavanja održana na Sorboni 1913–1914.

Sa francuskog prevela:
OLJA PETRONIĆ

Novi Sad
2010

Naslov originala:

PRAGMATISME ET SOCIOLOGIE

Cours inédit prononcé à la Sorbonne
en 1913–1914

by
Émile Durkheim

SADRŽAJ

PRVI ČAS

Uvod	13
Poreklo pragmatizma	15
I. Niče	15
II. Romantizam	17
III. Anglosaksonska sredina: Pirs	18
Vilijam Džejms	20

DRUGI ČAS

Pragmatizam kao pokret: Džejms, Džui, Šiler	23
Suštinske teze pragmatizma: Kritički deo	26
Dogmatsko poimanje istine	28
Kritika dogmatizma	31

TREĆI ČAS

Kritika dogmatizma (nastavak). Istina i ljudska spoznaja	33
Izvanljudska istina i čisti intelekt	35
Idealna istina i konkretne istine	37

ČETVRTI ČAS

Kritika dogmatizma (<i>nastavak</i>)	41
Statičko poimanje stvarnog	41
Pluralističko poimanje stvarnog	46

PETI ČAS

Pragmatizam i kritika pojmovnog mišljenja	51
Šupljine u ovoj kritici	56

ŠESTI ČAS

Sekundarni aspekti pragmatizma	59
I. Pragmatizam kao radikalni empirizam	59
II. Pragmatizam kao pluralizam	62
III. Pozitivne teze pragmatizma	63
Mišljenje i stvarno	64

SEDMI ČAS

Mišljenje i stvarno (<i>nastavak</i>)	67
Jedinstvo spoznaje i postojanja	72
Jedinstvo istinitog i vrednosti	73

OSMI ČAS

Spoznaja kao instrument delanja	75
Pojam i delanje	77
„Zadovoljstvo“	80

DEVETI ČAS

Pragmatičarski kriterijumi istine	83
Zadovoljenje intelektualnih potreba	84
Provera i proverljivost	84
Nužnost i sloboda	86

DESETI ČAS

Izgradnja stvarnog i izgradnja istinitog	89
Djuijevo tumačenje	90
Od pojedinačne istine do bezlične istine	92
Opšte poimanje istine	93

JEDANAESTI ČAS

[Posrednički čas]	95
-------------------	----

DVANAESTI ČAS

Pragmatizam i religija	97
Svetost	99
Mistika i „subliminalno ja“	100
Politeizam	102
Zaključak izlaganja. Opšti duh pragmatizma	103

TRINAESTI ČAS

Opšta kritika pragmatizma	105
Temeljni pokretač pragmatičarskog stava	106

ČETRNAESTI ČAS

Varijacije istine	111
Kako se objašnjavaju te varijacije	115

PETNAESTI ČAS

Istina i korisnost	117
Pragmatizam kao logički utilitarizam	117

ŠESNAESTI ČAS

Spekulacija i praksa	123
Djujjevi argumenti u korist podređenosti mišljenja delanju	125

SEDAMNAESTI ČAS

Uloga istine	129
Prava uloga svesti	129
Kolektivne predstave	132

OSAMNAESTI ČAS

Različiti tipovi istine	135
I. Mitološke istine	135
II. Naučne istine	138

DEVETNAESTI ČAS

Naučna istina i kolektivna svest	141
Opstanak mitoloških predstava	142
Bezlična istina i pojedinačne raznovrsnosti	144

DVADESETI ČAS

Jesu li mišljenje i stvarno heterogeni?	147
Razlučivo mišljenje i „životni elan“	150
Zaključak	152

APENDIKSI

I. Sigurnost	155
II. Pojmovi	159

